

פרפראות בפרשה

לעילוי נשמת
הרב חפץ בן אסתר זצ"ל

כ"ט אדר התשפ"ה
מפטיר כל העם הארץ (יחזקאל מה טו) א
בראשון באחד לחדש (יחזקאל מה יח) ס
ויש מוסיפים פסוק ראשון ואחרון מהפסוק מחר חדש (ש"א כ)

פרשת פקודי – שבת החודש

עלון פרפראות בפרשה וחינוכי תורה מ'א' ועד ת' על פרשת השבוע עניינא דיומא מפרשי ומדרשי חז"ל
התשובות מסודרות לפי סדר א-ב

בפרשה 92 פסוקים = הלבנה, העבודה, לבני

וישם אתם על פתפת האפד אבני זכרון לבני ישראל כפאשר צוה ה' הנה את משה. (שמות לו ט)

מולד חודש ניסן יהיה ביום שבת בשעה 7, 46 דקות ו 1 חלקים

מהות שם חודש ניסן, שבו נעשו ניסים מרובים לישראל. (מדרש השמות)

בניסן נעשו ניסים רבים - מכת בכורות, יציאת מצרים, וקריעת ים סוף, וכמו שפרש"י בגמ' (תענית כט). ש'אדר וניסן ימי ניסים הם, ומזלם של ישראל עולה. ויחלק עליהם לילה (בראשית יד טו) אמר הקב"ה: אביהם יצא בחצי הלילה, אף אני אצא עם בניו בחצי הלילה, שנאמר (שם): כה אמר י-הוה פחצת הלילה אני יוצא. (ב"ר מג ג). מה ראה לומר ליל שמרים? שבו עשה גדולה לצדיקים כשם שעשה לישראל במצרים, ובו הציל לחנניה וחביריו, ובו הציל לדניאל מגוב אריות, ובו משיח ואלהו מתגדל, שנאמר (ישעיה כא) אמר שמר אתה בקר וגם לילה, משל לאשה שהיתה מצפה לבעלה שפירש למדינת הים, אמר לה - יהא סימן הזה בידך, בעת שתראי אותו סימן, דעי שאני בא ואני קרוב לבא. כך ישראל מצפים משעמדה אדום, אמר הקב"ה - הסימן הזה יהיה בידכם, ביום שעשיתי לכם תשועה ובאותו לילה היו יודעים שאני גואלכם, ואם לאו - אל תאמינו שלא קרבה העת. (מדרש ש"ר יח)

ההפסוק עוסקת בדיני חג הפסח וקורבנותיו בבית המקדש השלישי שיבנה בב"א.

הטעם לקריאת פרשת החודש – בשבת הסמוך לר"ח ניסן כדי לקדש את חודש ניסן דכתיב בתורה (שמות יב ב) החדש הזה לכם ראש חדשים. אבל אין זה עיקר הקידוש כי עיקר הקידוש הוא בעת ראית הלבנה שמקדשין אותו הבית דין ואין הקריאה הזאת אלא מדרבנן. (משנ"ב על או"ח תרפ"ה א)

ידוע ביי"ב חדשי השנה שולטים י"ב צירופי הוי"ה, והם בגימטריא שיי"ב בגימטריא חד"ש. והנה צירוף הוי"ה של חודש ניסן הוא הצירוף הראשון כסדרה, יהו"ה, יוצא מפסוק (תהלים צו יא) ישמחו השמים ותגל הארץ, ראשי תיבות השם הנכבד הנ"ל. ומבואר זה בתיקוני זהר.

חודש ניסן. שמו נודע בשערים, והוא בכתובים במגילת אסתר. בחדש הראשון הוא חדש ניסן (אסתר ג ז) ופירושו נודע, נקרא ניסן, חודש של ניסים נגלים מוגבהים למעלה מן הטבע והשכל, חודש אשר הוא מוכן לניסים מששת ימי בראשית, ליל שמרים הוא לי-הנה להוציאם מארץ מצרים הוא הלילה הזה לי-הנה לשמרים לכל בני ישראל לדרתם. (שמות יב מב). לגאלנו בגאולה העתידה במהרה בימינו. ניסן בגימטריא ב' פעמים פ"ה. דהנה במצרים, מה שהיה בגלות בבחינת נאלימתי דומיה הנה נפתח הפה, בסוד 'פה סח'. והנה מוכן החודש גם לעתיד במהרה בימינו, הוא הלילה הזה לי-הנה לשמרים לכל בני ישראל לדרתם. (בני יששכר חודש ניסן)

צירוף של החודש יוצא מן הפסוק ישמחו השמים ותגל הארץ (תהלים צו יא). ומשמעות הפסוק הזה הוא שיש שמחה בעולמות העליונים, וגילה בעולמות התחתונים, שאף כאן למטה הכל פורח, ויש גאולה כללית, ועוד כי 'בעשרה מאמרות נברא העולם' (אבות ה, א), והנה עשר פעמים טו"ב הוא 170 כמספר 'ניסן', ויש בחודש זה שפע ברכה וישועה. (משנת חסידים - מסכת ניסן א, א)

נהגו המדקדקים לומר בשבת הגדול 'שבת הגדול מבורך'. (מועד לכל חי)

החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה. (שמות יב ב)

הפסוק פתח בה' וסיים בה' לומר יום ה' היה החודש, קרי ביה ה' חדש, וכן בגמרא (שבת פז:): חמישי בשבת היה. החדש הזה לכם בגימטריא יום חמישי. (424) וכשדובר עם אברהם אבינו בברית בין הבתרים היה כמו כן יום ה'. לכן החדש הזה מתחיל ומסיים בה'. ובדניאל (ז ט) כתיב פיוס הנה ובנחמיה (ט י)

כתיב פהיום הנה להשמיענו ביום ה' יצאו ממצרים. זהו (שמות יג ד) היום אתם יצאים בחדש האביב. ה' תיבות בפסוק, היום קרי ביה ה' יום. (הרוקח)

חדש בגימטריא לרגלים, לכם אותיות מלך מכאן אמרו ניסן – ראש השנה לפלגים ולרגלים (משנה ר"ה א) חדש אותיות נעלמות שלו הן תלתין, כזה ח"ת דל"ת ש"ן - לומר שחודש ניסן הוא שלושים יום. (פענח רזא)

אלה פקודי המשכן משכן העדות. (לח כא) הר"ת עולים בגימטריא ענוה – משכן בגימטריא גאות. ב' המדות האלו נצרכות לקיום התורה שנקראת עדות. כי אמנם ענוה היא מן היסודות בעבודת השי"ת, אבל לפעמים צריך גם כן גאווה דקדושה בבחינת ויגבה לבו בדרך י-הנה (דה"ב יז ט), דהיינו כשהיצה"ר בא אל האדם ומשפילו ארצה ומכניס בלבו ייאוש כאילו אפסה תקוה ממנו ח"ו. (אמרי חיים)

ואת האלה ושבוע המאות וחמשה ושבועים עשה ויום לעמודים וצפה ראשיהם וחשק אתם. (לח כח)

ואת האלה אלופה של תורה שניתנה לאלף דור. ושבוע המאות אלו ת"ש הלכות אשר נשתכחו בימי אבדו של משה והחזירם עתניאל בן קנז בפילפולו ויש אומרים בתפילתו שנאמר (דה"א ב י) ויקרא יעבץ לא-להי ישראל. וחמשה ושבועים ה' חומשי תורה ושבועים פנים נדרשת בהם. עשה ויום לעמודים כלומר לעמודי השמים שנאמר (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. וצפה ראשיהם כלומר כיסה והעלים מן העולם ראשי פרשיות הסמוכות זו לזו, שאם היו יודעים סדרה של תורה ושמות היוצאים ממנה היו בונים עולמות ומחריבין עולמות, ולכן אין מוקדם ומאוחר בתורה. ורמז יום הששי ויכלו השמים (בראשית א לא) שהיא פרשה הסמוכה לחברתה ושם המיוחד רמזו בה. (רבינו אפרים)

פתוחי חותם (טו) 'פתו חי', מי שנותן פתו לעני הוא חי לעולם הבא והוא חתום בצרור החיים וזהו פתוחי חותם. (ר"ח פליטא)

והטור השני נפך ספיר וינהלם (לט יא) וינהלם בגימטריא מילה (85). כל מי שהוא נימול נכנס תחת כנפי השכינה. ספיר כגון אבן ספיר דמות כסא, וינהלם כגון הלויים שזוכים לשורר ולזמר לפני המקום כאבן יקרה. (ילקוט מדרשי תימן)

שאלות

- א. וְאֵת מִכְסֵּה עֹרֹת הָאֵילִם הַמֵּאֲדָמִים וְאֵת מִכְסֵּה עֹרֹת הַתְּחָשִׁים וְאֵת פְּרֹכֶת הַמָּסָךְ. (לז) מה הטעם דאצל האילים כתיב **עֹרֹת** מלא ו' ואצל התחשים כתיב **עֹרֹת** בכתב חסר.
- ב. **אֵל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא ... וְלֹא תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר** (יב ט-יב) מדוע לגבי איסור אכילת נא השמשה התורה בלשון '**אֵל**', ואילו לגבי איסור להותיר עד הבוקר נקטה בלשון '**לֹא**'.
- ג. **בְּיוֹם הַחֲדָשׁ הִרְאִשׁוּן בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ תִּקְּיִם אֶת מִשְׁכַּן אֱהֶל מוֹעֵד.** (מ ב) מספר הפעמים שמושה רבינו היה מעמיד ומפרק את המשכן בכל יום.
- ד. **אֶת הַמִּנְזָה הַטְּהֵרָה** אֶת נִרְתִּיקָה נֹרֶת הַמַּעֲרָכָה וְאֵת כָּל פְּלִיָּה וְאֵת שִׁמֹּן הַמָּאֹר. (לז) במנורה נאמר **אֶת הַמִּנְזָה הַטְּהֵרָה** וכן בשולחן נאמר (ויקרא כד ו) וְשִׁמְתָּ אוֹתָם שְׁתֵּים מַעֲרָכוֹת שֵׁשׁ הַמַּעֲרָכָה **עַל הַשֻּׁלְחָן הַטְּהֵר** לִפְנֵי יְ-הוָה. מה הטעם ששאר הכלים לא נקראים בתואר 'טהור' חוץ מהמנורה והשולחן. וכל זה הכלים היה כמו כן טהור.
- ה. **וַיִּתֵּן אֶת אֲדָנָיו וַיִּשָּׂם אֶת קִרְשָׁיו וַיִּתֵּן אֶת בְּרִיחָיו וַיִּקֶּם אֶת עֲמוּדָיו.** (מ יח) מה ההבדל בין ויתן וישם.
- ו. נהגו לומר במוצאי שבת מזמור של ברכה שבו בירך משה לישראל בשעה שסיימו את מלאכת המשכן בפרשתנו.
- ז. מה הטעם שמצנה להרבות בסעדת ראש חֲדָשׁ. (שו"ע תיט)
- ח. בזמנים אלו ילבש מלבוש חשוב – וסימנך **חֲמֹשׁ** חלפת שְׁמָלָת.
- ח. **אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן הַמִּשְׁכָּן הַעֲדַת אֲשֶׁר פָּקַד עַל פִּי מֹשֶׁה.** (לח כא) מה הטעם דכתיב בלשון **אֵלֶּה**, וקי"ל כִּלְ מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר 'אֵלֶּה' פָּסַל אֶת הָרָאוֹנוֹת, וְאֵלֶּה' מוֹסִיף עַל הָרָאוֹנוֹת (ש"ר ל ג).
- ט. מנין השקלים שחשדו במשה רבינו שלקח ממלאכת המשכן, וכשמנו ומצאו שלא חסר כלום נתן משה כנגדם תשבחות להקב"ה.
- י. מספר הפעמים שכתוב בפרשה **כָּאֲשֶׁר צִוָּה יְ-הוָה אֶת מֹשֶׁה** (לט א) והטעם בזה.
- כ. **וַתִּכַּל כָּל עֲבַדְתִּי מִשְׁכַּן אֱהֶל מוֹעֵד וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְ-הוָה אֶת מֹשֶׁה כֹּן עָשׂוּ.** (לח לב) באיזה תאריך כלתה מלאכת המשכן.
- כ. מספר הפעמים שכתוב **אֶת מִשְׁכַּן אֱהֶל מוֹעֵד** עד הפסוק (מ ב) - בְּיוֹם הַחֲדָשׁ הִרְאִשׁוּן בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ תִּקְּיִם אֶת מִשְׁכַּן אֱהֶל מוֹעֵד. עד הפסוק (לט מב) - כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְ-הוָה אֶת מֹשֶׁה כֹּן עָשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל הָעֲבֹדָה. וכן מספר הדורות ממלכות שלמה ועד גלות יכניה.
- ל. **אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן הַמִּשְׁכָּן הַעֲדַת אֲשֶׁר פָּקַד עַל פִּי מֹשֶׁה.** (לח כא) מדוע הוצרך משה רבינו לתת חשבון על הנדבות, הלא אנשים פחותים ממנו שנתמנו על הוצאות לא הוצרכו לתת חשבון, כמו שנאמר על האנשים שנתמנו בימי יואש לגבות כסף עבור בדק הבית (מלכים ב יב) **וְלֹא יִתְּשֻׁבוּ אֶת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יִתְּנוּ אֶת הַכֶּסֶף עַל יָדָם לַתֵּת לַעֲשֵׂי הַמִּלָּאכָה כִּי בְּאֲמָנָה הֵם עֹשִׂים.**
- מ. **וַיְהִי מֵאֵת כֶּסֶף הַכֶּסֶף לַעֲקָת אֶת אֲדָנִי הַקֹּדֶשׁ וְאֵת אֲדָנִי הַפְּרֹכֶת מֵאֵת אֲדָנִים לְמֵאֵת הַכֶּסֶף כֶּכֶר לְאֶדָן.** (לח כז) בני ישראל הביאו לצורך בניית המשכן זהב וכסף. מה הטעם שהתורה פרטה למה שימש הכסף ולא פרטה למה שימש הזהב?
- נ. כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְ-הוָה אֶת מֹשֶׁה כֹּן עָשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל הָעֲבֹדָה. וַיִּרְא מֹשֶׁה אֶת כָּל הַמִּלָּאכָה וַיְהִי עָשׂוּ אֹתָהּ כָּאֲשֶׁר צִוָּה יְ-הוָה כֹּן עָשׂוּ וַיִּבְרָךְ אֹתָם מֹשֶׁה. (לט מב-מג) מה ההבדל בין מלאכה לעבודה.
- ג. וַיְהִי נָעִם אֶ-דָּנִי אֶ-לְהִינּוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כֹּונָנוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כֹּונָנוּ. (תהלים צ יז). לכאורה הוי כפל לשון.
- ס. וַיִּקַּח וַיִּתֵּן אֶת הָעֲדָת אֶל הָאָרֶץ. (מ כ) לכאורה תיבת וַיִּקַּח מיותר ובשום דבר לא כתיב וַיִּקַּח. מתי מצינו שהליקחה נחשבת כעבודה.
- ע. וַיַּעֲשׂוּ אֶת צִיצִי נֹנֶר הַקֹּדֶשׁ זָהָב טָהוֹר וַיִּקְרְבוּ עָלָיו מִקְרָב פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לִי-הוָה. (לט ל) מהו שאומר וַיִּקְרְבוּ לשון רבים, וכי אחד מהם לא היה יכול לכתוב שני תיבות הללו קֹדֶשׁ לִי-הוָה.
- פ. **אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן הַמִּשְׁכָּן הַעֲדַת אֲשֶׁר פָּקַד עַל פִּי מֹשֶׁה** (לח כא) פרש"י - הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכָּן - שְׁנֵי פְעָמִים, רָמַז לְמַקְדָּשׁ, שְׁנֵי מִשְׁכָּן בְּשֵׁנִי תִרְבִּינִן עַל עֲוֹנוֹתֵינוּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל. דרשו חז"ל **אֲשֶׁר פָּקַד** אֲשֶׁר נִפְקְדוּ וְנִלְקְחוּ מַעֲמָנוּ שְׁנֵי בְתֵי הַמִּקְדָּשׁ. מהו **עַל פִּי מֹשֶׁה**.
- צ. וּבְצִלָּאֵל בֶּן אוּרִי בֶן חוּר לְמִטָּה יְהוּדָה עָשָׂה אֶת כָּל אֲשֶׁר צִוָּה יְ-הוָה אֶת מֹשֶׁה. (לח כב). מה הביאור וּבְצִלָּאֵל עָשָׂה אֶת כָּל וגו' שהרי הוא עשה רק את הארון דכתיב וַיַּעֲשֵׂה בְצִלָּאֵל אֶת הָאָרֶן עֲצֵי שִׁטִּים. (שמות לז א)
- צ. מספר הימים שעברו משיצאו בני ישראל ממצרים ועד שחטאו בעגל. רמזו במנין הפסוקים בפרשתנו.
- ק. מספר הפעמים שכתוב לָב בחומש. כנגד מספר התיבות שיש בסוף כל ברכה בשמונה עשרה (בי"ט ברכות) בא"י מגן אברהם, בא"י מחיה המתים, בא"י הקל הקדוש וכן בכולם.
- ר. וַיְהִי מֵאֵת כֶּסֶף הַכֶּסֶף לַעֲקָת אֶת אֲדָנִי הַקֹּדֶשׁ וְאֵת אֲדָנִי הַפְּרֹכֶת מֵאֵת אֲדָנִים לְמֵאֵת הַכֶּסֶף כֶּכֶר לְאֶדָן. (לח כז) מה הטעם שהיו דווקא מאה אדנים ק' לולאות מ"ח קרשים.
- ש. **וְלֹא יָכֹל מֹשֶׁה לָבוֹא אֶל אֱהֶל מוֹעֵד כִּי שָׁכַן עָלָיו הָעָנָן וַיִּכְבֹּד יְ-הוָה מְלֵא אֶת הַמִּשְׁכָּן.** (מ לג) משמע שמושה לא יכול להיכנס וכל שכן אהרן ובניו. וקשה אם כן איך היו מדליקים את הנרות ומסדרים על השולחן את לחם הפנים.
- ת. מספר השנים מעשיית המשכן עד בנין בית המקדש הראשון, וכן מבנין בית המקדש הראשון עד בנין בית המקדש השני.

- 3

מקורות / חידודון *

ב. **אל תאכלו ממנו נא כו' ולא תותירו ממנו עד בקר.** דע כי ההבדל בין אל ללא הוא, כי אל הוא ענין בקשה כמו שמצאנו מלת נא סמוך לאל ולא מצאנו סמוך ללא כמו אל נא שמצוי בתנ"ך, כי לא הוא מורה יותר על הציור ולכן כל הבקשות להשי"ת שאין נופל ציורו עליו בא במלת אל כמו **אל תשכח עניים, אל תתן לחית נפש תורך, אל תרחק ממני, אל תסתור פניך ממני** כו', ולכן מצאנו ויאמר לא, ולא ויאמר אל כי אל אינו ענין החלטיי רק הוא ענין בקשה והנה טרם הכה ד' כל בכור במצרים הלא אז היו המצרים חושבים שזה ענין מתחבולות משה כמו שאמר עד מתי יהיה זה לנו למוקש, אולם בעת הכה ד' כל בכור ראו הכל כי ההשגחה פרטית מהכולל כל השלימות וע"ז אמרו בפרק איזהו נשך אני הוא שהבדלתי בין טיפה של בכור אני עתיד לפרע ממי שאינו כו', כיון שההשגחה חלה בפרטי פרטיות תדע כי ישקף ד' וירא כל מפעל כל מצעד, ואז דבוק קנין האלקי בעם ישראל שהוא בן בכורו וקנה אותם לעבדים כי פרעה וכל העם מהרו לשלחם מן הארץ וחייב כל המצות תלה השי"ת בעת הזאת, לכן אמר אל תאכלו ממנו נא פירוש מבעוד יום ג"כ [כדעת רבי סוף פרק כ"ש] וכש"כ קודם חצות לכו"ע פירוש רק בלשון בקשה שאז היה העיקר מעם ישראל שהאמינו בהשי"ת ואכלו צלי דרך שררה וחפזון ומקלם בידם, והאמינו שד' יוציאם בזרועו הנטויה. וזהו לשון אל דרך בקשה אבל אחרי חצות כאשר היה צעקה גדולה וישלחו אתכם ויהיו כל הבכורים מתים אז נופל לשון לא תותירו ממנו עד בוקר שהוא מורה על ציורו ופקודת מלך כי כבר יש לו התחייבות על נפשתיכם ועבדי הם ומצווים לכל אשר אני אצווה ודו"ק. (משך חכמה)

ח. **אלה פקודי וגו'.** 'אומרו אלה לפסול כל מנינים שבעולם, כי כל מה שימנה אדם מקנינים המדומים אין מניינו מנין ושמו מורה עליו מה אתה מונה, אבל מנין זה עומד לעולם, והטעם: להיות מנין המשכן המופלא אשר שכן שם אלהי עולם ה': עוד ירצה על דרך אומרים ז"ל (בבא מציעא דף מב.) אין ברכה שורה לא בדבר הספור ולא בדבר המנוי, וכאן אמר **אלה פקודי**, פירוש, לאלה יש מנין ואין הקפדה, כי מנין זה אדרבא, מניינו תביא הברכה, כי כל פרט שירבה במספר תגדיל הזכות ותסובב הברכה למרבה. והטעם, להיותו של המשכן: (אוה"ח)

י. י"ח פעמים **כָּאֲשֶׁר צִוְּהָ אֶת מֹשֶׁה וְכִנְגַדְתָּ תִּקְנוּ י"ח ברכות.** ואחד **כָּל אֲשֶׁר צִוְּהָ אֶת מֹשֶׁה כֵּן עָשׂוּ**, ותקנו כנגדו ברכת המינים. (מושב זקנים)

מ. **בזהב לא פירש** – לפי שלא נעשה ממנה כלי שלם רק המנורה והכפורת וציפוי לקרשים ולבדים ולמזבח ולשולחן. (דעת זקנים, החזקוני)

הזהב שלא נתנו כולם לא חשב עליהם לצורך מה בא שאם ימנה אותו יבייש את העם / העני שלא נתן זהב, אבל תרומות כסף ונחושת שנתנו כולם מונה לצורך מה בא. (הרוקח)

בחשבון הזהב כבר הודיענו הכתוב שעלה חשבוננו מכוון, דכתיב (לח כד) **כָּל הַזָּהָב הָעָשׂוּי לַמִּלְאכָה כָּל מְלָאכַת הַקֹּדֶשׁ נִיְהִי זָהָב הַתְּנוּפָה תִּשַׁע וְעֶשְׂרִים כֶּפֶר וְשִׁבְעָה מֵאוֹת וּשְׁלִשִׁים שָׁקֶל בְּשִׁקְל הַקֹּדֶשׁ.** הרי זה כפל מפורסם, והוא עולה במכוון ומצומצם בחשבוננו לגמרי ולא חסר כלום. (פנעני רזא)

נ. **כֵּן עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל הָעֲבֹדָה.** היה לומר את כל המלאכה, אבל הכתוב קרא למלאכת המשכן עבודה שעשו אותה לעבודת הש"י, כענין שכתוב (שמות כג) **וַעֲבַדְתֶּם אֶת יְיָ אֱלֹהֵיכֶם.** וכתיב (דברים יג) **נָאֲתוּ תַעֲבֹדוּ.** (רבינו בחיי)

ס. מצוה לכל מי שעוברת (ס"ח) לפניו ללוותה עד לפני הארון שמכניסין אותה שם. (הרמ"א – שו"ע או"ח קמט א)

והנותן ס"ח והמקבלו צריך שיהא בימין ואפילו אם הוא איטר יד אין לשנות בזה. (משנ"ב – או"ח רפב א)

וְעִשְׂתִּי לָךְ אֲרוֹן עֵץ. (דברים יא) פרש"י – ולא זה הוא הארון שְׁעֵשָׂה בְּצִלָּא; שְׁהָרִי מִשְׁכָּן – לא נִתְעַסְקוּ בוּ עַד לְאַחַר יוֹם הַפְּפוּרִים, כִּי בְּרָדָתוֹ מִן הַקֶּהָר – צִוְּהָ לָקֶהָ עַל מְלָאכַת הַמִּשְׁכָּן; וּבְצִלָּא עָשָׂה מִשְׁכָּן תַּחֲלָה, וְאַחֵר כִּף אֲרוֹן וְכָלִים (ברכות נ"ה ע"א) נִמְצָא זֶה – אֲרוֹן אַחֵר הָיָה; וְזֶהוּ שְׁהָרִי יוֹצֵא עִמָּהֶם לַמִּלְחָמָה. וְאוֹתוֹ שְׁעֵשָׂה בְּצִלָּא – לֹא יוֹצֵא לַמִּלְחָמָה אֶלָּא בִּימֵי עָלִי, וְנִנְעָנְשׁוּ עָלָיו וְנִשְׁכָּה (ירושלמי שקלים א). לפיכך נאמר כאן **וַיִּקַּח מֵהָאָרוֹן שֵׁל עֵץ.** וַיִּתֵּן אֶל הָאָרוֹן שִׁעֲשֵׂה בְצִלָּא. (אונים לתורה)

ע. איתא בגמרא (יומא לה:) **כֵּן קָמַצְרָ לֹא רָצָה לְלַמֵּד עַל מַעֲשֵׂה הַתֵּב.** אָמְרוּ עָלָיו שְׁהָרִי נוֹטֵל אֶרְבָּעָה קוֹלְמוֹסִין בֵּין אֶצְבָּעוֹתָיו, וְאֵם הָיְתָה מִיָּבָה שֶׁל אֶרְבָּע אוֹתוֹת הָיָה פּוֹתֵבָה בְּבֵת אַחַת. וְלֹא רָצָה לְלַמֵּד וְעָלָיו נֹאמַר (משלי יז) **נֶשֶׁם רָשָׁעִים יִרְקָב.** פִּירַשׁ הַתּוֹס' יו"ט – אֲבָל בְּכַתִּיבַת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ נִרְאָה דְּנִיחָא שִׁיחָא כּוֹלָו נִכְתָּב בְּבֵת אַחַת שֶׁלֹּא יִהְיֶה רִגְעַ שִׁיחָה הַשֵּׁם חֲסֵר. וְעוֹד שׁוֹה רִמּוֹ לַעֲנִין הַיְחוּד הַשֵּׁלֶם וְסֻלּוֹק הַשְּׁנוֹי מִשְׁמֹו יִתְבַּרְךְ. לִפִּי זֶה אֲפֻשֶׁר לִפְרֵשׁ **וַיִּקְבְּרוּ** הַיִּינוּ שֶׁאֲרַבְעָה אֲנָשִׁים כָּתְבוּ עַל הַצִּיץ אֶת הַשֵּׁם הַמְּפֹרָשׁ בְּבֵת אַחַת. (אמרי אמת)

פ. והנה ידוע כי בחורבן בית המקדש הציל הקב"ה את ישראל מכליה על ידי ששפך כביכול את חמתו על העצים ועל האבנים, כמו שדרשו במדרש (איכה רבה ד-ד) (תהלים עט א) – **"מזמור לאסף אלקים באו גוים בנהלתך**... אמרו לאסף, הקב"ה החריב היכל ומקדש ואתה יושב ומזמר, אמר להם מזמר אני ששפך הקב"ה חמתו על העצים ועל האבנים ולא שפך חמתו על ישראל." נמצא לפי זה כי אם משה רבינו היה נכנס לארץ ובונה את בית המקדש, לא היו האויבים יכולים לשלוט במעשה ידיו של משה, ועל ידי זה היה שופך הקב"ה את חמתו על ישראל ח"ו. וזהו שאמר הקב"ה למשה: **"ירב לך"**, המדרגה שלך היא גדולה מאד ואין האויבים יכולים לשלוט במעשה ידיך, לכן לא תוכל לעבור את הירדן הזה לבנות את בית המקדש, כדי שלא יצטרך הקב"ה לשפוך את חמתו על ישראל. (מגלה עמוקות)

ר. במשה רבינו כתיב **בְּמִרְאָה אֱלֹהִים אֶתְנַדַּע** (במדבר יב) **בְּמִרְאָה** גִּמְטְרִיָּא **רמ"ח**, שהשיג משה שמותיו של ה' יתברך ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן גִּמְטְרִיָּא רל"ב וי"ו אותיות שבד' הוויות הרי רמ"ח. (חומת אנך)

כֵּן עָשָׂה – זה תשלום העשיות שבספור המשכן. ומפסוק (שמות כה) **וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ** ועד כאן תמצא רמ"ח עשיות במלאכת המשכן וכליו אחת לאחת למצוא חשבון, והם כנגד רמ"ח מצות עשה שבתורה ובלבד שתסיר את עשיות אלהי הנכר אשר בתוכם שאותם עשיות אינן מכלל החשבון, מפסוק (שם לב) **קוֹם עֲשֵׂה לָנוּ** עד (שם לג) **וַאֲדַעַה מֶה אַעֲשֶׂה**, וכל השאר תמצא רמ"ח ככוון. ולפי שישאל אמרו **נַעֲשֵׂה וְנִשְׁמָע** ובטלו נעשה כשעשו את העגל ע"כ אותם עשיות שבספור העגל יצאו מן הכלל לפי שאין ע"ז במקום יחוד, ועוד הם כנגד רמ"ח אברים שבאדם ג"כ כי כשם שהמשכן שקול כנגד העולם וכולל כל העולם כן הוא כולל כל התורה ברמ"ח עשה שבה גם את האדם במאמץ וארבעים ושמונה אברים שבו, ולולא האריכות הייתי מרחיב לך באור בענין זה כי הא-להים עשה את אֵה לְעֵמֶת זֶה. (רבינו בחיי)

ש. כִּי שָׁכֵן עָלָיו הָעֵנָן ס"ת יגון. רמזו כאן כי במדבר שכן לפי שעה ואח"כ היה מסתלק כדי שיכנסו הכהנים להקטיר. אבל לעתיד לבוא בביאת גואל יגון שָׁמֹו לא יסתלק מעליו. וזה רמזו בפסוק (מ לח) **כִּי עָנָן יְיָ הָיָה עַל הַמִּשְׁכָּן יוֹמָם וְאֵשׁ תִּהְיֶה לְלִילָה בּוֹ לְעֵינֵי כָל בֵּית יִשְׂרָאֵל כָּל מִסְעֵיהֶם.** 'היה' לא נאמר אלא **תִּהְיֶה** לעתיד לבוא. (ילקוט האזוב)

שבעים פנים לתורה, לעיתים תהיה יותר מתשובה אחת
 התשובות אינם להלכה למעשה, הערות והארות יתקבלו בברכה
לעילוי נשמת הרב חפץ בן אסתר זצ"ל
ramnadlan018@gmail.com לקבלת העלון במייל ניתן לפנות לכתובת